

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE**

Olsztyn, 30 września 2014 r.

WOPN-OON.082.01.003.2014.AKR.IMI

O B W I E S Z C Z E N I E

W związku z realizacją projektu nr POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 5.3 Priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) w związku z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie

z a w i a d a m i a

o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa w opracowaniu zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015.

Udział społeczeństwa zagwarantowano poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie znak: WOPN-OON.082.01.003.2014.AKR z 7 marca 2014 r. o możliwości zapoznania się z projektem planu zadań ochronnych opublikowanym na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej (PIK). Z projektem dokumentu można było zapoznać się także w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie przy ul. Dworcowej 60, 10-437 Olsztyn.

Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Olsztynie (w terminie od 7 marca 2014 r. do 27 marca 2014 r.), opublikowano w Gazecie Olsztyńskiej dnia 8 marca 2014 r. oraz wysłano do właściwych miejscowo urzędów, tj: Starostwa Powiatowego w Elblągu, Urzędu Gminy Pasłęk z prośbą o wywieszenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń.

Osoby zainteresowane projektami miały możliwość złożenia uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn, i za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e mail: sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl w terminie do 21 dni od daty wywieszenia obwieszczenia.

W związku z udziałem społeczeństwa, zgłoszono następujące uwagi do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000:

I Nadleśnictwo Orneta

1. *Niezgodność zapisów Planu zadań ochronnych z zapisami Planów Urzędzenia Lasu w zakresie braku możliwości zalesiania mniej produktywnych gruntów.*

Uwagę uwzględniono. Po otrzymaniu z Nadleśnictw wykazu gruntów planowanych do zalesień oraz po przeprowadzeniu wizji terenowej na części tych gruntów dopuszczono zalesienie nieleśnych terenów będących w zarządzie Nadleśnictw, które w obowiązujących planach urządzenia lasu wskazane są do zalesienia.

2. *Niezgodność zapisu dotyczącego zwiększenia ilości martwego drewna w kompleksach leśnych z Zarządzeniem 11A Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dn. 11.05.1999, które zobowiązuje Nadleśniczych do „pozostawiania na zrębach z wyjątkiem upraw pochodnych około 5% drzew o najlepszej żywotności i jakości technicznej w formie grup i kęp na następną kolej rębny”. Odstępstwem od tego zapisu jest pozostawienie całego zapasu drewna na powierzchniach referencyjnych wyznaczonych przez nadleśnictwo w ramach lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF).*

Uwagi nie uwzględniono. Utrzymano zapis „Zwiększenie powierzchni biogrup przez pozostawienie 10% drzewostanów na powierzchniach zrębowych w postaci możliwie jak największych kęp do naturalnej śmierci”. Zapis dotyczy jedynie wyznaczonych w PZO siedlisk dzięcioła białogrzbietego. Większe kępy zwiększają odporność pozostawionych drzew na niekorzystne czynniki atmosferyczne, zapewniają większą ilość martwego drewna oraz zapewniają pozostawionemu fragmentowi starodrzewia właściwe warunki mikrosiedliskowe (nasłonecznienie, wilgotność gleby). Natomiast udział martwego drewna jest jednym z najważniejszych parametrów stanu siedlisk dzięcioła białogrzbietego.

Siedliska łąkowe, jak i żerowiskowe tego gatunku na niżu to ponad 100-letnie lasy liściaste różnego typu, z obecnością martwych i obumierających drzew, w tym złomów i leżaniny. Do żerowania wykorzystuje różne gatunki drzew liściastych (grab, dąb, jesion, lipa, olcha, wiąz, klon, osika, iwa, brzoza). Ponadto często żeruje też na martwych świerkach, szczególnie, gdy są w dość zaawansowanym stanie rozkładu. Ważne do żerowania dla tego gatunku są też starsze żywe drzewa (o pierśnicy pnia >40 cm), posiadające martwe i obumierające gałęzie (Czeszczewik 2009a, 2010). Dzięcioł białogrzbiety występuje w drzewostanach naturalnych o zróżnicowanej strukturze wiekowej i przestrzennej, ze znaczącym udziałem drzew obumierających i martwego drewna (drzew z larwami chrząszczy, głównie kózek). Terytoria tego gatunku znajdują się na ogół w drzewostanach, w których co najmniej 10-20% drzew jest obumierających lub martwych (Hogstad i Stenberg 1994). Wartości te przekładają się w górach na ok. 10-30 m³, a nawet 55-60 m³, a na nizinach 50-70 m³ martwego drewna/ha, przy czym w lasach gospodarczych wartością minimalną jest ok. 30 m³/ha, a optymalną (przeważnie w płatach chronionych) ok. 50-55 m³/ha (Hogstad i Stenberg 1994, Czeszczewik i Walankiewicz 2006, Czeszczewik 2009b, Müller i Bütler 2010, Kajtoch i in. 2013) – za Zawadzka i in. 2013 (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch L., Rejt L. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa).

Zatem zasoby martwego drewna są jednym z czynników determinujących występowanie dzięcioła białogrzbietego. Parametr stanu siedlisk gatunku oceniony został jako zły – U2, dlatego zwiększenie ilości martwego drewna jest niezbędne w celu poprawy stanu ochrony tego gatunku. Dlatego również zaplanowano rozpoznanie aktualnej ilości martwego drewna w siedliskach gatunku, co pozwoli ustalić dalsze działania.

3. *Uwaga dotycząca zakazu rozbierania tam bobrowych. Zwiększający się stan bobrów powoduje szkody w gospodarstwie leśnym poprzez zalewanie całych wydzieleń, dlatego Nadleśnictwo Orneta będzie zmuszone do częściowego rozbierania tam bobrowych.*

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z PZO zapis brzmi „utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami zgodnie z zasięgiem obszarów zagrożenia powodziowego (obligatoryjne)” i dotyczy on jedynie obszarów zagrożenia powodziowego wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: SUIKZP) gmin.

Ponadto możliwość rozbioru tam bobrowych wynika wprost z przepisów ustawy o ochronie przyrody i na tej podstawie może być nadal realizowana w obszarze. Bóbr europejski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, podlega ochronie częściowej. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i art. 52 ust. 1, w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową. W myśl art. 56 ust. 4 pkt 2 i 7 ustawy zezwolenie może zostać wydane w przypadku braku rozwiązań

alternatywnych, gdy nie jest to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, lasów lub innych rodzajów mienia oraz wynika to ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

II Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie

1. Uwaga dotycząca działań ochronnych „Utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami zgodnie z zasięgiem obszarów zagrożenia powodziowego” oraz „Zachowanie istniejących zabagnień”. ZMiUW w Olsztynie wnioskuje o uwzględnienie w Planie zadań ochronnych możliwości wykonywania prac konserwacyjnych na ciekach podstawowych, zlokalizowanych na przedmiotowym obszarze Natura 2000. Prace te będą wykonywane w razie konieczności udrożnienia koryta, nie będą one wykonywane systematycznie (corocznie). Na każde przeprowadzenie prac regulacyjnych Zarząd Melioracji będzie występował do RDOŚ w Olsztynie w celu wydania warunków prowadzenia robót. Należy zapewnić możliwość wykonywania ww. prac (zachowawczych) polegających przede wszystkim na usuwaniu zakrzaceń, ustawianiu namułu, koszeniu skarpi, wykaszaniu dna cieku, hakowaniu roślin zakorzenionych w dnie, usuwaniu drzew powalonych i tamujących przepływ, przede wszystkim w przypadku powstania zagrożenia pośredniego i bezpośredniego dla ludzkich osiedli i dobytku (w tym upraw rolnych).

Respektowanie obszarów zalewowych (zgodnie z zapisami SUIKZP) położonych przy takich rzekach jak Lyna czy Guber i (ewentualny) brak możliwości wykonywania na tym terenie prac melioracyjnych w dłuższej perspektywie czasu da nieodwracalne zmiany środowiska przyrodniczego oraz przynieść olbrzymie straty gospodarcze i społeczne.

Uwagi nie uwzględniono. Zapis brzmi „utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami zgodnie z zasięgiem obszarów zagrożenia powodziowego” i dotyczy jedynie obszarów zagrożenia powodziowego wyznaczone w SUIKZP gmin. Prace melioracyjne i regulacyjne dopuszczalne są na zasadach ogólnych, określonych w przepisach odrębnych. W zależności od zakresu planowanych prac konieczne może być uzyskanie właściwych zezwoleń, np.: decyzji środowiskowej, decyzji o warunkach prowadzenia działań, w tym przed uzyskaniem tej decyzji przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Wprowadzony zapis nie uniemożliwia uzyskania zezwolenia na wykonanie prac melioracyjnych i regulacyjnych.

III Stowarzyszenie Miłośników Przyrody „Warmia-Zdrój”

1. Wniosek o rozszerzenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska o tereny przyległe do miejscowości Rodowo w kierunku północnym oraz zachodnim, zwłaszcza nieruchomości oznaczone w rejestrze gruntów jako działki 168, 170, 171, 262 obręb Rusy. Tereny te stanowią obszary łęgowe, obszary gniazdowania oraz żerowiska dla wielu cennych gatunków ptaków objętych ochroną prawną. Obszary te stanowią również naturalny korytarz migracji teże cennej awifauny i z racji swojego położenia mogą także w przyszłości stanowić nowe siedliska.

Uwagi nie uwzględniono: Obszar wskazany do włączenia leży około 5 kilometrów od granicy obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska. Zgodnie z przedstawioną przez Stowarzyszenie Miłośników Przyrody „Warmia-Zdrój” inwentaryzacją ornitologiczną obszaru wykonaną w 2013 r. teren wykazuje znaczne walory ornitologiczne. Jednak spośród 5 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej występujących na wskazanym terenie, jedynie dwa: żuraw i derkacz są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015. Mała liczebność tych gatunków (1 para żurawia, dwa samce derkacza) oraz odległość miejsca od granicy obszaru (około 5 km) nie stanowią dostatecznego uzasadnienia do włączenia tego terenu w granice obszaru Natura 2000. Włączenie tego obszaru nie wpłynie znacząco na liczebność i status ochrony żurawia i derkacza w obszarze Natura 2000.

IV Gmina Braniewo, Gmina Lelkowo, Nadleśnictwo Zaporowo

1. Wskazuję na nieuzasadnione pominięcie przez RDOŚ w Olsztynie, w procesie tworzenia planów zadań ochronnych dla obszarów Ostoja Warmińska PLB280015, uzgodnień poczynionych w trakcie spotkań warsztatowych przez zainteresowane podmioty w przedmiocie zakresu i kierunków tworzenia tych planów.

RDOŚ w Olsztynie dokonał radykalnej i istotnej zmiany planowanych działań ochronnych w zakresie ochrony orlika krzykliwego (A089). Taka zmiana nie jest z całą pewnością uzasadniona względami ochrony orlika krzykliwego. Wnoszącemu uwagi nie są znane żadne

merytoryczne powody dokonania zmian w zakresie ustaleń podczas spotkań warsztatowych. Wnoszę o przedstawienie przez RDOŚ w Olsztynie podstaw faktycznych i prawnych zmian dokonanych przez RDOŚ w pierwotnie wypracowanym projekcie planów zadań ochronnych w przedmiocie ochrony orlika krzykliwego. Priorytetowość tego uregulowania wynika z faktu przeznaczenia przez mieszkańców Gminy nieruchomości gruntowych pod planowane i rozpoczęte już zalesienia. Dokonana przez RDOŚ w Olsztynie jednostronnie, arbitralnie zmiana wcześniej ustalonego ze społeczeństwem projektu planu ochrony uniemożliwia mieszkańcom Gminy prowadzenie racjonalnej działalności gospodarczej związanej z zalesieniami nabytych przez nich w tym celu nieruchomości.

Uwagę uwzględniono częściowo. W przypadku orlika krzykliwego dokonano częściowej modyfikacji zapisów dotyczących działania B1: nazwa działania „Użytkowanie działki jako TUZ”, zakres prac „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO”. Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one trwałe użytki zielone (dalej: TUZ), które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania.

Zmodyfikowano także zapis dotyczący innych gruntów rolnych – działanie B2, który otrzymał brzmienie: nazwa działania „Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO”.

Podobnie zapisy działania B2 zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

2. *Podnoszę brak przeprowadzenia spotkań warsztatowych z zainteresowanymi podmiotami w kwestii zmian pierwotnych ustaleń dotyczących działań ochronnych jakie podejmowane mają być wobec orlika krzykliwego.*

Uwagi nie uwzględniono. Proces opracowywania planu zadań ochronnych przeprowadzono zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zmian.) oraz wytycznymi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do sporządzania Planów zadań ochronnych z 2012 r.

Na spotkaniach ZLW omawiano zapisy dotyczące zagrożeń dla poszczególnych gatunków oraz proponowanych działań ochronnych. Zapisy dyskutowane podczas spotkań ZLW zostały zmienione, między innymi z uwagi na wnioski organizacji pozarządowych. Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków pismem znak: 147/PTOP/WM/13 z dnia 19 sierpnia 2013 r. wnioskowało o modyfikację brzmienia zapisów dotyczących działań ochronnych, jako niezapewniających odpowiednich warunków zachowania siedlisk decydujących o trwałości populacji bociana białego, orlika krzykliwego oraz derkacza. Wynika to z tego, że

te gatunki ptaków, będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska, są niezwykle wrażliwe na zmiany struktury użytkowania gruntów, w szczególności trwałych użytków zielonych oraz gruntów ornych. Zachowanie ich populacji jest uzależnione od liczby i jakości siedlisk lęgowych oraz jakości żerowisk, w szczególności zasobności bazy pokarmowej. Oznacza to, iż w przedmiotowym obszarze nie można dopuścić do przekształcenia terenów otwartych – trwałych użytków zielonych i gruntów ornych, na lasy.

Podczas opracowywania planu zadań ochronnych dla obszaru Ostoja Warmińska, na spotkaniach ZLW, dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina* jako główne zagrożenia wskazano zmianę sposobu upraw, restrukturyzację gospodarstw rolnych, zalesienia terenów otwartych, zasypywanie terenu oraz melioracje i osuszanie. Zagrożenia te związane są przede wszystkim z przemianami na polskiej wsi, wynikającymi głównie z systemu finansowania rolnictwa ze środków Unii Europejskiej (scalanie gruntów, jednolite uprawy, likwidacja niejednorodności, a także zalesiania mniej produktywnych gruntów). Działania te skutkują zanikiem terenów będących wcześniej atrakcyjnymi żerowiskami dla orlika krzykliwego i bociana białego. Dodatkowo w przypadku części stanowisk orlika krzykliwego, brak wyznaczenia stref ochronnych (bądź też brak regularnej ich weryfikacji) może doprowadzić do strat w lęgach w wyniku prowadzenia prac leśnych w sezonie lęgowym.

Po serii spotkań warsztatowych, zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.), poddano projekt zarządzenia 21-dniowym konsultacjom społecznym, podczas których umożliwiono społeczeństwu składanie uwag i wniosków do dokumentu.

3. *Wskazuję na problem nieaktualnych danych dotyczących stref buforowych orlika krzykliwego i bociana białego wykorzystanych przez RDOŚ w Olsztynie w procesie tworzenia nowego projektu planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015. Jako wnoszący uwagi podważam również zasadność określania stref buforowych dla wymienionych gatunków na:*

- *dla orlika krzykliwego (wielkość 3 km od gniazda lub rewiru),*
- *dla bociana białego (wielkość dla kolonii powyżej 5 gniazd co najmniej 5 km, dla mniejszych skupisk bądź pojedynczych gniazd 1 km).*

Uwagi nie uwzględniono. Przy określaniu wielkości stref buforowych kierowano się zapisami z opracowań zbiorowych pod red. Zawadzkiej i in. (2013) „*Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000*”, wykonanego na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Sikory i in. (2008) „*Ocena wpływu zalesień na gruntach prywatnych w OSOP „Ostoja Warmińska” na populacje orlika krzykliwego *Aquila pomarina* i bociana białego *Ciconia ciconia**”, wykonanego na zlecenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z literaturą wielkości rewirów orlika krzykliwego w okresie lęgowym zależą od struktury użytkowania gruntów, a co za tym idzie od dostępności pokarmu. W Niemczech większość rewirów ma powierzchnię od 24 km² (Scheller i in. 2001) do 40 km² (Meyburg i in. 2006). Według danych Komitetu Ochrony Orłów (za Sikorą i in. 2008) w Ostoi Warmińskiej powierzchnia użytkowana przez samce wynosi około 10 km². W pierwszej fazie lęgu samice tego gatunku całkowicie są uzależnione od pokarmu przynieszonego przez samca, a gdy pisklęta są wyrosnięte nie oddalają się na odległość większą niż 1 km od gniazda. Dostępność pokarmu w pobliżu zasiedlonego drzewostanu jest szczególnie istotna. Wyznaczone powierzchnie buforowe o promieniu 3 kilometrów od gniazda określają minimalną powierzchnię zapewniającą odpowiednie warunki do ochrony stanowiska. Orlik krzykliwy preferuje rozdrobniony, mozaikowy układ poszczególnych użytków. W krajobrazie rolniczym zazwyczaj ponad 20% powierzchni rewiru stanowią trwałe użytki zielone, a grunty orne zajmują około 46%, pozostałą część stanowią nieużytki i tereny zabudowane.

Wielkość rewirów silnie zależy od płci ptaka, a także zmienia się w czasie sezonu (w zależności od dostępności pokarmu, modyfikowanej zabiegami agrotechnicznymi) oraz między sezonami (w zależności od dostępności ofiar regulowanej cyklami liczebności w przypadku gryzoni) (Zawadzka i in. 2013).

Ze względu na wzrost powierzchni monokulturowych upraw na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska, a w ostatnich latach zakładane plantacje m.in. wierzyby i topoli, ochrona terenów leżących w bezpośrednim sąsiedztwie gniazd jest priorytetem. Symulacje zmian liczebności populacji orlika wykazują, że nawet niewielka redukcja zrealizowanej rozrodczości (tj. prawdopodobieństwa sukcesu lęgu) w gniazdach eksponowanych na zalesienia w otoczeniu 1 km przedkłada się na wysokie ryzyko utraty korzystnego stanu ochrony przez lokalną populację w perspektywie 30 lat. Zgodnie z wnioskami ze wspomnianego powyżej opracowania Sikory i in. (2008) w przypadku zalesień w buforze 3 km redukcja sukcesu gniazdowego orlika

krzykliwego z 0,68 do 0,60 pisknięcia / gniazdo oznacza wzrost o 39% ryzyka utraty korzystnego stanu ochrony lokalnej populacji w ciągu 30 lat.

W przypadku bociana białego przyjęto wielkości bufora 5 km od kolonii liczącej powyżej 5 gniazd oraz 1 km od pojedynczego gniazda. W zależności od charakteru użytków rolnych, a co za tym idzie ich zasobności, dystans od gniazda zmienia się i może osiągać ponad 6 kilometrów. Przyjęcie 5-kilometrowej strefy wokół kolonii podyktowane było faktem, że przy większym zagęszczeniu par podczas poszukiwania pokarmu ptaki wykorzystują tereny żerowiskowe położone dalej od miejsca gniazdowania niż ptaki z par gniazdujących pojedynczo. Przyjęto również, podobnie jak przypadku w orlika krzykliwego, że wyznaczone powierzchnie buforowe o promieniu 5 i 3 kilometrów od gniazd zapewniają minimalne warunki do ochrony stanowisk, a ochrona terenów leżących w bezpośrednim sąsiedztwie gniazd jest priorytetem.

Według danych z monitoringu prowadzonego przez Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków w Ostoi Warmińskiej w latach 2004-2013 liczebność w dużych koloniach bociana spadła o 30%. Tak duży spadek, choć zależny od różnych czynników, wskazuje jednak na pogarszający się stan żerowisk bociana białego (S. Menderski – mat. niepubl.).

4. *Wskazuję na brak wykorzystania w opracowaniu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska, jakichkolwiek aktualnych danych dotyczących aktualnej lesistości tych terenów. Podnoszę, że RDOŚ w Olsztynie nie dysponując aktualną analizą lesistości poszczególnych gmin leżących w granicach Ostoi Warmińskiej wraz z przedstawieniem wielkości utraty terenów otwartych w stosunku do 1998 roku, w którym powstał Krajowy Plan Zwiększenia Lesistości nie mógł w sposób prawidłowy określić działań ochronnych wobec orlika krzykliwego i bociana białego. Brak tych danych nie pozwalał RDOŚ w Olsztynie na dokonanie zmian pierwotnie ustalonego projektu.*

Uwagi nie uwzględniono. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie zwróciła się do wykonawcy PZO o przeprowadzenie analizy lesistości gmin leżących w granicach Ostoi Warmińskiej. Ze względu na brak danych oparto się na opracowaniu Sikory i in. (2008) „Ocena wpływu zalesień na gruntach prywatnych w OSOP „Ostoja Warmińska” na populacje orlika krzykliwego *Aquila pomarina* i bociana białego *Ciconia ciconia*”, wykonanym na zlecenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w którym przeprowadzono analizę zmian użytkowania ziemi w latach 1995-2005. W opracowaniu stwierdzono, że w latach 1995-2005 powierzchnia leśna na obszarze 9 gmin zwiększyła się o 6 755 ha, przy czym aż 45% przybyło na terenie gminy Górowo Iławeckie. Względny przyrost powierzchni leśnej na terenie obszaru Natura 2000 (% wzrostu tej kategorii użytkowania w latach 1995-2005) wyniósł 14%. Zalesienia odbywały się przede wszystkim kosztem TUZ oraz nieużytków. Ubytek TUZ wynosił około 3 750 ha, a więc nastąpił spadek tej kategorii użytkowania o 7% na całej powierzchni obszaru. Również zmniejszyła się powierzchnia nieużytków i innych gruntów – spadek sięgający 6 900 ha. W powyżej wskazanym opracowaniu stwierdzono, że dalsze zalesienia mogą znacząco wpływać na stan ochrony orlika krzykliwego oraz bociana białego.

Pod uwagę wzięto również przepisy prawne regulujące możliwość dokonywania zalesień objętych wsparciem ze środków PROW. W roku 2007 rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 114, poz. 786) wprowadzono zapis wyłączający możliwość uzyskania dopłat do zalesień na obszarach Natura 2000. Zapis ten podtrzymało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 48, poz. 390). Dopiero rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 maja 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 94, poz. 608) dopuściło możliwość zalesień, wprowadzając jednocześnie warunek, że planowane zalesienie nie może być sprzeczne z planami ochrony albo planami zadań ochronnych tych obszarów. Z uwagi na dotychczasowy brak ww. dokumentów, na obszarze Natura 2000 Ostoja Warmińska zalesienia korzystające ze wsparcia PROW nie mogły być realizowane. Uznano zatem, że lesistość tego obszaru Natura 2000 od 2005 roku nie uległa zasadniczej zmianie. Na tej podstawie, stosując zasadę ostrożności Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wprowadził do PZO zapisy dotyczące utrzymania powierzchni terenów otwartych.

5. *Wskazuję na brak dokonania przez RDOŚ w Olsztynie, w ramach opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska, obligatoryjnych uzgodnień*

przewidzianych w treści art. 28 ust. 11a i 11b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. W przedmiotowym postępowaniu prowadzonym przez RDOŚ w Olsztynie zabrakło nakazanych ustawą uzgodnień prowadzonych z nadleśnictwem zarządzającym nieruchomościami leżącymi na obszarze Natura 2000 Ostoja Warmińska.

Uwagi nie uwzględniono. Art. 28 ust. 11a oraz 11b ustawy o ochronie przyrody o treści:

„11a. Projekt planu urządzenia lasu, o którym mowa w ust. 11 pkt 3a, wymaga uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części pokrywającego się w całości lub w części z obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa.

11b. Uzgodnienia, o których mowa w ust. 11a, dokonuje się w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska. W przypadku niezajęcia stanowiska przez organ uzgadniający w terminie 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia o uzgodnienie – uzgodnienie uważa się za dokonane”

dotyczą uzgadniania projektu planu urządzenia lasu z regionalnym dyrektorem ochrony przyrody, a nie procedury opracowania i uzgadniania PZO.

6. *Podnoszę brak uwzględnienia przez RDOŚ w Olsztynie w ramach tworzenia projektu planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015, faktu wcześniejszego rozpoczęcia dofinansowanych przez Unię Europejską, projektów nasadzeń lasów przez rolników indywidualnych prowadzących gospodarstwa rolne na tych terenach. Stworzenie planów zadań ochronnych, które w sposób nieuzasadniony przyjmują zawyżone kryteria ochrony gatunków chronionych zamieszkałych na terenie Ostoi Warmińskiej, będzie działaniem powodującym nieuzasadnioną szkodę w działalności gospodarczej prowadzonej przez tych rolników.*

Uwagi nie uwzględniono. Działania „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ”, „Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego”, „Użytkowanie działki jako TUZ” dotyczą stanu i sposobu użytkowania działek rolnych od wejścia w życie zarządzenia. Nie dotyczą natomiast gruntów, dla które objęte są wcześniejszymi zobowiązaniami. Dlatego też nie wpływają one na utratę dotychczasowych korzyści i nie wiążą się z ponoszeniem dodatkowych kosztów.

7. *Podnoszę brak uwzględnienia przez RDOŚ w Olsztynie, w ramach tworzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015, faktu uprzedniego dokonywania przez rolników indywidualnych prowadzących gospodarstwa rolne na tym terenie, zakupu nieruchomości gruntowych w celu dokonywania na nich nasadzeń lasów i wynikających z działań RDOŚ wysokiego ryzyka domagania się przez tych rolników odszkodowań za brak możliwości prowadzenia zaplanowanej działalności gospodarczej i składania przez nich oświadczeń woli o odstąpieniu od umowy kupna nieruchomości.*

Uwagi nie uwzględniono. Jak wskazano wyżej, działania „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ”, „Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego”, „Użytkowanie działki jako TUZ” dotyczą stanu i sposobu użytkowania działek rolnych od wejścia w życie zarządzenia. Domaganie się odszkodowań może dotyczyć utraty dotychczasowych, a nie planowanych korzyści.

W trakcie procesu opracowania plan zadań ochronnych nie jest możliwe zgromadzenie wiedzy na temat planów poszczególnych rolników, a także innych użytkowników gruntów czy podmiotów gospodarczych. Ustanawiając PZO dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska kieruje się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono dany obszar Natura 2000 (art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody).

8. *Przedstawiając wymienione powyżej wnioski i uwagi wnioskuję również o przeprowadzenie, na mocy art. 36 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 89 ust. 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, otwartej dla społeczeństwa, rozprawy administracyjnej w celu uzgodnienia interesów stron oraz wyjaśnienia sprawy przy udziale biegłych.*

Uwagi nie uwzględniono. Uwaga niezwiązana z procesem opracowywania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015. Zgodnie z art. 89 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego rozprawę administracyjną przeprowadza się w toku postępowania administracyjnego. Również art. 36 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko odnosi się do postępowań administracyjnych wskazując, iż rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa może przeprowadzić

organ właściwy do wydania decyzji. Natomiast proces opracowywania PZO nie jest postępowaniem administracyjnym, a sam plan ustanawiany jest w drodze zarządzenia jako akt prawa miejscowego.

Zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje identyfikację zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar. Natomiast art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że sporządzający projekt PZO umożliwi tym osobom i podmiotom udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Na tej podstawie prowadzone były spotkania warsztatowe oraz wyłoniony został spośród ich uczestników Zespół Lokalnej Współpracy. Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy sporządzający projekt PZO zapewnił możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

V Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

1. Załącznik nr 5 do Zarządzenia: Działania ochronne

Dla wymienionych poniżej przedmiotów ochrony wskazane jest działanie: Utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych (obligatoryjne) (+/- 10%), dotyczące całego obszaru PLB280015. Według danych zawartych w dokumencie - projekt PZO - powierzchnia trwałych użytków zielonych (łącznie dla łąk i pastwisk) wynosi 27 215,88 ha. Z projektu Zarządzenia, nie wynika jednak co jest wartością wyjściową dla powierzchni TUZ. Aby utrzymać obecną powierzchnię TUZ należy ją znać, z kolei aby móc ocenić czy została zachowana, powinna być ona monitorowana, czego jednak Zarządzenie nie przewiduje. Z informacji zawartej w projekcie Zarządzenia wynika, że powierzchnia, jak i rozmieszczenie TUZ w zasięgu ostoi będzie dopiero przedmiotem inwentaryzacji, więc rozumiem, że nie jest znana obecna powierzchnia TUZ. Dodatkowo, brakuje określenia, co w kontekście PZO stanowi TUZ. Bardzo możliwe, że pod tym pojęciem rozumieją Państwo zupełnie coś innego niż, stanowi definicja TUZ obowiązująca w kontekście przyznawanych płatności.

Projekt Zarządzenia przewiduje zmniejszenie obecnej powierzchni TUZ do 10%, nie precyzuje natomiast, że 10% zmniejszenia powinno dotyczyć konkretnych posiadaczy/ użytkowników owych TUZ. Wobec powyższego może się okazać, że jeden rolnik (nie posiadający zobowiązania rolnośrodowiskowego) zniszczy swoje TUZ, które będą stanowiły 10% TUZ Ostoi. Założenie mało prawdopodobne, ale możliwe. Mając na uwadze, że za zachowaniem TUZ w przypadku wskazanych przedmiotów ochrony, przemawiają określone względy, zniszczenie dużego arealu przez jednego rolnika byłoby w świetle powyższego zjawiskiem niekorzystnym.

Przedmiot ochrony	Nazwa działania	Działania związane z modyfikacją metod gospodarowania	Miejsce realizacji	Monitoring	Uwaga:
Bocian biały	zachowanie obecnej powierzchni TUZ +/- 10%	Utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych (obligatoryjne)	cały obszar PLB280015	nie przewiduje się	Zinwentaryzowanie rzeczywistej powierzchni i rozmieszczenie trwałych użytków zielonych w zasięgu Ostoi Warmińskiej od 1-go roku obowiązywania PZO w ramach inwentaryzacji TUZ dla bociana białego
Bielik					
Orlik krzykliwy					
Derkacz					

Przy Orliku krzykłym wpisane jest również działanie: użytkowanie działki jako grunt orny lub TUZ (działanie obligatoryjne). Cały okres obowiązywania PZO. Uniemożliwia on np. zakładanie sadów. Brał Państwo to pod uwagę?

2. Teren realizacji działań obligatoryjnych nie jest opisany wektorowo. Bez wektorowego wyznaczenia siedlisk, na których obligatoryjne działanie powinno być realizowane, brak

możliwości weryfikacji ich realizacji, przez kontrolerów ARiMR. Stwierdzenie, że miejscem realizacji działania obligatoryjnego jest cały obszar ostoi jest niewystarczającym. Mając na uwadze, że nie wiemy, jaki grunt został zakwalifikowany przez Państwa do TUZ, wskazanie konkretnej lokalizacji jest bardzo istotne, podobnie jak w przypadku zapisu dotyczącego orlika krzykliwego, w którym wskazane jest działanie: *Ochrona i zachowanie istniejących śródpolnych zabagnień i oczek wodnych (działanie obligatoryjne – obszar realizacji – cały obszar PLH280015)*. Bez wskazania konkretnego położenia takich obiektów niemożliwa będzie weryfikacja ich zachowania.

3. *Pragnę podkreślić, że pomimo obowiązku aktualizacji w EGiB sposobu użytkowania gruntu, użytkownicy nie robią tego, w związku z czym dane widniejące w EGiB odbiegają znacząco od stanu faktycznego.*

Uwagi uwzględniono częściowo. Zapisy dla działania B1 dla bociana białego, bielika, orlika krzykliwego i derkacza „*Zachowanie obecnej powierzchni TUZ ($\pm 10\%$)*” zmodyfikowano, wprowadzając następujące: nazwa działania „*Użytkowanie działki jako TUZ*” dla orlika krzykliwego oraz „*Zachowanie obecnej powierzchni TUZ*” dla pozostałych gatunków, zakres działania „*Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one TUZ, które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania.

Przez trwałe użytki zielone rozumie się grunty zajęte pod uprawę traw lub innych upraw zielnych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (zasianych), niewłączonych do plodozmianu przez pięć lat lub dłużej.

Zmodyfikowano także zapis dotyczący innych gruntów rolnych. W przypadku orlika krzykliwego otrzymał on brzmienie: nazwa działania „*Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Podobnie zapisy zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „*Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

VI Nadleśnictwo Srokowo

1. *Zawieszenie prac leśnych na okres lęgowy dzięcioła białogrzbiatego tj. od 15 marca do 30 maja w promieniu 1 km od miejsc gniazdowania, spowoduje w przypadku potwierdzenia występowania kilkumastu par lęgowych na terenie nadleśnictwa wyłączenia ponad 1 000 ha powierzchni z wszelkich prac leśnych. W takim czasookresie jest to niedopuszczalne i doprowadzi do*

przesunięcia w niekorzystny okres prac odnowieniowych oraz do nie wykonania koniecznych w tym czasie prac pielęgnacyjnych co może skutkować przepadnięciem upraw.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zgodnie z zapisami zawartymi w publikacji „*Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000*” (Zawadzka i in. 2013) rewir dzięcioła białogrzbiatego obejmuje przeciętnie 50-100 ha lasu naturalnego, bądź nawet kilkaset ha drzewostanów gospodarczych. Na niżu jedna para zajmuje przeciętnie ok. 100 ha (Wesołowski 1995a), ale wielkość areалу zależy od zagęszczenia martwych i obumierających drzew i może dochodzić nawet do kilkunastu km² (Aulén 1988). Dla utrzymania 1% populacji (12 par) w jednej ostoi, przyjmując terytorium 100 ha, konieczne jest zachowanie min. 1200 ha siedlisk gatunku o kryteriach FV-1 [za kryterium FV-1 (właściwy) rozumie się tu niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne o powierzchni co najmniej 100 ha przypadającej na jedno terytorium, z ilością martwego drewna co najmniej 50 m³/ha lub brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 20 lat]. Dlatego w PZO wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego.

Jednakże, w przypadku niespełnienia przez siedliska gatunku powyższego kryterium wg Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013) z uwagi na dynamicznie zmieniającą się strukturę lasów zarówno z przyczyn naturalnych, jak i antropogenicznych celowe byłoby zachowanie przynajmniej czterokrotnie większej powierzchni (FV-2/U1), jako rezerwowego obszaru występowania dzięcioła białogrzbiatego.

Jednym z głównych zagrożeń dla tego gatunku są prace leśne prowadzone w okresie lęgowym określanym terminem od 15 marca co najmniej do 30 czerwca Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013), dlatego też wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego w okresie lęgowym. Mając jednak na uwadze konieczność prowadzenia gospodarki leśnej w PZO skrócono ten termin do 30 maja. Zakres działania uzupełniono o zapis „*Dopuszczalne są prace leśne odnowieniowe i pielęgnacyjne po zaopiniowaniu przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska*”.

- 2. Budzą wątpliwość zapisy dotyczące zalewisk bobrowych stanowiących źródło potencjalnego drewna martwego nie uwzględniając natomiast negatywnego wpływu zmian stosunków wodnych na otaczające cenne drzewostany. Obecny kształt zapisów w PZO może prowadzić do odstąpienia od wydawania zezwoleń na ograniczanie wpływu działalności bobrów, co może doprowadzić do znaczących niekorzystnych zmian a czasami obumierania cennych przyrodniczo drzewostanów.*

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z PZO zapis brzmi „*Utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami zgodnie z zasięgiem obszarów zagrożenia powodziowego (obligatoryjne)*” i dotyczy jedynie obszarów zagrożenia powodziowego wyznaczone w SUiKZP gmin. Ponadto możliwość rozbiórki tam bobrowych wynika wprost z przepisów ustawy *o ochronie przyrody* i na tej podstawie może być nadal realizowana w obszarze. Bóbr europejski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w *sprawie ochrony gatunkowej zwierząt*, podlega ochronie częściowej. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i art. 52 ust. 1, w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową. W myśl art. 56 ust. 4 pkt 2 i 7 ustawy zezwolenie może zostać wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, gdy nie jest to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, lasów lub innych rodzajów mienia oraz wynika to ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

VII Nadleśnictwo Górowo Iławeckie

- 1. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015 nie zawiera wykazu działek wyłączonych z zalesień, który został opracowany w trakcie konsultacji organizowanych w związku ze sporządzaniem planu. Sytuacja taka uniemożliwia zrealizowanie zadań gospodarczych – zalesianie gruntów rolnych, wynikających z Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Górowo Iławeckie na lata 2008-2017.*

Uwagę uwzględniono. Po otrzymaniu z Nadleśnictw zestawienia gruntów planowanych do zalesień dopuszczono zalesienie nieleśnych terenów będących w zarządzie Nadleśnictw, które w obowiązujących planach urządzenia lasu są wskazane do zalesienia.

2. *Projekt planu nie określa w sposób jednoznaczny kwestii zalesiania gruntów rolnych. Zapisy dotyczące obligatoryjnego użytkowania wszystkich gruntów rolnych na całym obszarze jako gruntów ornych lub trwałych użytków zielonych oraz wskazówki dotyczące zmian w dokumentacji planistycznej, sugerują całkowity zakaz zalesień gruntów rolnych. Zapisy te są sprzeczne z zapisami Krajowego Programu Zwiększania Lesistości oraz Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 wraz z poprawkami na lata 2015-2018.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Generalnie, pomimo modyfikacji, utrzymano zapisy dotyczące zachowania obecnej powierzchni TUZ: nazwa działania „Użytkowanie działki jako TUZ” dla orlika krzykliwego oraz „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ” dla pozostałych gatunków, zakres działania „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO”.

Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one TUZ, które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania, w tym wyłączone z zalesień.

Jednakże zmodyfikowano zapisy dotyczące innych gruntów rolnych. W przypadku orlika krzykliwego otrzymał on brzmienie: nazwa działania „Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO”.

Podobnie zapisy zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych.. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL.. Cały okres obowiązywania PZO”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

VIII Nadleśnictwo Bartoszyce

1. *Niezrozumiały i w naszej ocenie nie do przyjęcia jest, tak pod względem merytorycznym, jak i prawnym zapis o zawieszeniu prac leśnych na okres lęgowy dzięcioła białogrzbiatego tj. od 15 marca do 30 maja w promieniu 1 kilometra od miejsc gniazdowania. Brak jest podstaw prawnych do takich ograniczeń jak tworzenie stref ochronnych dla kolejnego gatunku niewymienianego w rozporządzeniu MŚ o ochronie gatunkowej. Z ekologicznych wymagań dzięcioła białogrzbiatego przyjmuje się, że terytorium jednej pary wynosi ok. 100 ha i w naszej ocenie wstrzymanie wszelkich prac na powierzchni ponad 300 ha jest bezzasadne. Szczególnie, że brak jest inwentaryzacji przyrodniczej, która by wykluczyła obecność tego dzięcioła w tak sprzyjającym mu biotopie i to bez tworzenia stref tak jak proponowana strefa ochronna. Charakter drzewostanów objętych PZO (niewielkie kompleksy i rodzaj siedlisk) stawiają pod znakiem zapytania sens podejmowania dodatkowych działań ochronnych i związanych z tym zapisów dla gatunku, którego nawet nie podano dokładnej lokalizacji gniazda (dziupli). Nadleśnictwo Bartoszyce od wielu lat ogranicza w proponowanym okresie na terenie całego nadleśnictwa do możliwego minimum pozyskiwanie w okresie lęgowym skupiając się wtedy na wykonywaniu prac hodowlanych, które naszym zdaniem nie zakłócają procesu lęgowego ptaków.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Zgodnie z zapisami zawartymi w publikacji „Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000” (Zawadzka i in. 2013) rewir dzięcioła białogrzbiatego obejmuje przeciętnie 50-100 ha lasu naturalnego, bądź nawet kilkaset ha drzewostanów gospodarczych. Na niżej jedna para zajmuje przeciętnie ok. 100 ha (Wesołowski 1995a), ale wielkość arealu zależy od zagęszczenia martwych i obumierających drzew i może dochodzić nawet do kilkunastu km² (Aulén 1988). Dla utrzymania 1% populacji (12 par) w jednej ostoi,

przyjmując terytorium 100 ha, konieczne jest zachowanie min. 1200 ha siedlisk gatunku o kryteriach FV-1 [za kryterium FV-1 (właściwy) rozumie się tu niezagospodarowane stare grądy, łągi, olsy, buczyny, brzoźowe lasy bagienne o powierzchni co najmniej 100 ha przypadającej na jedno terytorium, z ilością martwego drewna co najmniej 50 m³/ha lub brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 20 lat]. Dlatego w PZO wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego.

Jednakże, w przypadku niespełnienia przez siedliska gatunku powyższego kryterium wg Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013) z uwagi na dynamicznie zmieniającą się strukturę lasów zarówno z przyczyn naturalnych, jak i antropogenicznych celowe byłoby zachowanie przynajmniej czterokrotnie większej powierzchni (FV-2/U1), jako rezerwowego obszaru występowania dzięcioła białogrzbiatego.

Jednym z głównych zagrożeń dla tego gatunku są prace leśne prowadzone w okresie lęgowym określanym terminem od 15 marca co najmniej do 30 czerwca Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013), dlatego też wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego w okresie lęgowym. Mając jednak na uwadze konieczność prowadzenia gospodarki leśnej w PZO skrócono ten termin do 30 maja. Zakres działania uzupełniono o zapis „Dopuszczalne są prace leśne odnowieniowe i pielęgnacyjne po zaopiniowaniu przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska”.

- 2. Zapisy Planu Zadań Ochronnych powinny uwzględniać sytuacje szczególne, gdzie i kiedy będzie można wnioskować o podejmowaniu działań ograniczających obecność lub liczebność populacji bobra. Brak takiego zapisu może w przyszłości być interpretowany jako zakaz wszelkich działań ograniczających liczebność bobra na terenie ostoi nawet w miejscach, gdzie jego działalność będzie niepożądana ze względów przyrodniczych lub nawet gospodarczych. W PZO słusznie przypisuje się tak dużą wagę do zalewisk tworzonych przez bobry, jako źródła martwego drewna i cennych elementów bioróżnorodności. Nie uwzględnia się natomiast lokalnie negatywnego wpływu nagłych zmian stosunków wodnych na, nierzadko cenne priorytetowe siedliska przyrodnicze i drzewostany (np. miejsca gniazdowania innych gatunków będących przedmiotem ochrony). Już dzisiaj obserwujemy niekontrolowany wzrost liczebności populacji tego gryzonia, który powoduje wiele innych gwałtownych jak na warunki przyrodnicze zmian środowiska, łącznie z wymiernym w kosztach zamieraniem drzewostanów. Przyrost masy martwego drewna w wyniku działalności bobrów ma efekt doraźny i nie gwarantuje zabezpieczenia sukcesywnego dostarczania go dla pełnej różnorodności gatunków organizmów saproksylicznych od zasiedlających obumierające drzewo do tych, co zasiedlają drzewa będące w zaawansowanym procesie rozpadu), a co za tym idzie również dla żywiących się nimi ptaków. Podobnie nietrwały wpływ działalności bobrów na tworzenie żerowisk dla ptaków brodzących po opuszczeniu przez bobry miejsca bytowania.*

Uwagi nie uwzględniono. Zgodnie z PZO zapis brzmi „Utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami zgodnie z zasięgiem obszarów zagrożenia powodziowego (obligatoryjne)” i dotyczy jedynie obszarów zagrożenia powodziowego wyznaczone w SUiKZP gmin. Ponadto możliwość rozbiórki tam bobrowych wynika wprost z przepisów ustawy o ochronie przyrody i na tej podstawie może być nadal realizowana w obszarze. Bóbr europejski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, podlega ochronie częściowej. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i art. 52 ust. 1, w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową. W myśl art. 56 ust. 4 pkt 2 i 7 ustawy zezwolenie może zostać wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, gdy nie jest to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, lasów lub innych rodzajów mienia oraz wynika to ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

- 3. Uwaga techniczna. Jedno z trzech wydzieleni wytypowane do pozostawienia 10% powierzchni drzewostanów do naturalnego rozpadu oznaczone w projekcie PZO, jako 38c 2 – obecnie nosi oznaczenie 38c 99 – należy wprowadzić korektę.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono poprawne oznaczenie wydzielenia wytypowanego do pozostawienia 10% powierzchni drzewostanów do naturalnego rozpadu.

VIX Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie

1. *Niezrozumiałe jest pominięcie wykazu Działek wyłączonych z zalesień, wypracowanego w drodze kompromisu podczas spotkań konsultacyjnych organizowanych w związku z sporządzaniem Planu Zadań Ochronnych dla obszaru o Znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Warmińska PLB280015.*
2. *Wątpliwości budzi fakt wskazania na obligatoryjne użytkowanie wszystkich gruntów rolnych na całym obszarze jako gruntów ornych lub TUZ, co sugeruje całkowity zakaz zalesień. Powyższe zapisy są niespójne z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości jak również z Programem Ochrony Środowiska woj. warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem poprawek na lata 2015-2018 i jako takie powinny zostać zmienione. Zwracamy również uwagę, że wśród ekspertyz badających wpływ zalesień na populacje orlika krzykliwego i bociana białego na omawianym obszarze są i takie, z których jednoznacznie wynika, iż można pogodzić rozważną kontynuację prac zalesieniowych z potrzebami w/w gatunków*

Uwagi uwzględniono częściowo. Generalnie, pomimo modyfikacji, utrzymano zapisy dotyczące zachowania obecnej powierzchni TUZ: nazwa działania „Użytkowanie działki jako TUZ” dla orlika krzykliwego oraz „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ” dla pozostałych gatunków, zakres działania „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO”.

Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one TUZ, które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania, w tym wyłączone z zalesień.

Jednakże zmodyfikowano zapisy dotyczące innych gruntów rolnych. W przypadku orlika krzykliwego otrzymał on brzmienie: nazwa działania „Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO”.

Podobnie zapisy zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego”, zakres prac „Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL.. Cały okres obowiązywania PZO”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

3. *Dzięciol białogrzbisty nie jest gatunkiem wymienianym w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, dla którego wymaga się ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. W związku z powyższym nie zgadzamy się na zapisy dotyczące zakazów w stosunku do gospodarki leśnej związanych z terminem (od 15 marca do 30 maja) i obszarem (promień 1 kilometra od stanowisk) wynikającym z postulatu wskazanego w propozycjach planu zadań ochronnych. Zdaniem RDLP w Olsztynie dotychczasowe działania*

związane z prowadzeniem gospodarki leśnej na omawianym terenie, a polegające między innymi na tworzeniu biogrup na powierzchniach zrębowych, pozostawianiu drzewostanów bez gospodarczej ingerencji czy też ochrona i sukcesywne zwiększanie zasobów martwego drzewa, są odpowiednimi działaniami ochronnymi dla w/w gatunku. Poza tym należy przypomnieć, że istotnym elementem korzystnie wpływającym na populację dzięcioła białogrzbiatego w ostoi jest coraz bardziej zwiększająca swoją liczebność populacja bobra europejskiego, w wyniku której działalność coraz większa powierzchnia drzewostanów jest zalewana i podtapiana, co również przyczynia się do polepszenia warunków bytowania tego dzięcioła.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zgodnie z zapisami zawartymi w publikacji „*Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000*” (Zawadzka i in. 2013) rewir dzięcioła białogrzbiatego obejmuje przeciętnie 50-100 ha lasu naturalnego, bądź nawet kilkaset ha drzewostanów gospodarczych. Na niżu jedna para zajmuje przeciętnie ok. 100 ha (Wesołowski 1995a), ale wielkość arealu zależy od zagęszczenia martwych i obumierających drzew i może dochodzić nawet do kilkunastu km² (Aulén 1988). Dla utrzymania 1% populacji (12 par) w jednej ostoi, przyjmując terytorium 100 ha, konieczne jest zachowanie min. 1200 ha siedlisk gatunku o kryteriach FV-1 [za kryterium FV-1 (właściwy) rozumie się tu niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne o powierzchni co najmniej 100 ha przypadającej na jedno terytorium, z ilością martwego drewna co najmniej 50 m³/ha lub brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 20 lat]. Dlatego w PZO wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego.

Jednakże, w przypadku niespełnienia przez siedliska gatunku powyższego kryterium wg Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013) z uwagi na dynamicznie zmieniającą się strukturę lasów zarówno z przyczyn naturalnych, jak i antropogenicznych celowe byłoby zachowanie przynajmniej czterokrotnie większej powierzchni (FV-2/U1), jako rezerwowego obszaru występowania dzięcioła białogrzbiatego.

Jednym z głównych zagrożeń dla tego gatunku są prace leśne prowadzone w okresie lęgowym określanym terminem od 15 marca co najmniej do 30 czerwca Czeszczewik i in. (2013; w Zawadzka i in. 2013), dlatego też wprowadzono zapis o nieprowadzeniu prac leśnych w promieniu 1 km od gniazda dzięcioła białogrzbiatego w okresie lęgowym. Mając jednak na uwadze konieczność prowadzenia gospodarki leśnej w PZO skrócono ten termin do 30 maja. Zakres działania uzupełniono o zapis „*Dopuszczalne są prace leśne odnowieniowe i pielęgnacyjne po zaopiniowaniu przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska*”.

4. *W zadaniu ochronnym zwiększenie powierzchni biogrup przez pozostawienie 10% drzewostanów na powierzchniach zrębowych w postaci możliwie jak największych kęp do naturalnej śmierci wnosimy o zmianę zapisu na pozostawienie 5% drzewostanów na powierzchniach zrębowych.*

Uwagi nie uwzględniono. Utrzymano zapis „*Zwiększenie powierzchni biogrup przez pozostawienie 10% drzewostanów na powierzchniach zrębowych w postaci możliwie jak największych kęp do naturalnej śmierci*”. Zapis dotyczy jedynie wyznaczonych w PZO siedlisk dzięcioła białogrzbiatego. Większe kępy zwiększają odporność pozostawionych drzew na niekorzystne czynniki atmosferyczne, zapewniają większą ilość martwego drewna oraz zapewniają pozostawionemu fragmentowi starodrzewia właściwe warunki mikrosiedliskowe (nasłonecznienie, wilgotność gleby). Natomiast udział martwego drewna jest jednym z najważniejszych parametrów stanu siedlisk dzięcioła białogrzbiatego.

Siedliska lęgowe, jak i żerowiskowe tego gatunku na niżu to ponad 100-letnie lasy liściaste różnego typu, z obecnością martwych i obumierających drzew, w tym złomów i leżaniny. Do żerowania wykorzystuje różne gatunki drzew liściastych (grab, dąb, jesion, lipa, olcha, wiąz, klon, osika, iwa, brzoza). Ponadto często żeruje też na martwych świerkach, szczególnie, gdy są w dość zaawansowanym stanie rozkładu. Ważne do żerowania dla tego gatunku są też starsze żywe drzewa (o pierśnicy pnia >40 cm), posiadające martwe i obumierające gałęzie (Czeszczewik 2009a, 2010). Dzięcioł białogrzbiety występuje w drzewostanach naturalnych o zróżnicowanej strukturze wiekowej i przestrzennej, ze znaczącym udziałem drzew obumierających i martwego drewna (drzew z larwami chrząszczy, głównie kózek). Terytoria tego gatunku znajdują się na ogół w drzewostanach, w których co najmniej 10-20% drzew jest obumierających lub martwych (Hogstad i Stenberg 1994). Wartości te przekładają się w górach na ok. 10-30 m³, a nawet 55-60 m³, a na nizinach 50-70 m³ martwego drewna/ha, przy czym w lasach gospodarczych wartością minimalną jest ok. 30 m³/ha, a optymalną (przeważnie w płatach chronionych) ok. 50-55 m³/ha (Hogstad i Stenberg 1994, Czeszczewik i Walankiewicz 2006, Czeszczewik 2009b, Müller i Büttler 2010, Kajtoch i in. 2013) – za Zawadzka i in. 2013 (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch L., Rejt L. 2013. *Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000*. GDOŚ, Warszawa).

Zatem zasoby martwego drewna są jednym z czynników determinujących występowanie dzięcioła białogrzbietego. Parametr stanu siedlisk gatunku oceniony został jako zły – U2, dlatego zwiększenie ilości martwego drewna jest niezbędne w celu poprawy stanu ochrony tego gatunku. Dlatego również zaplanowano rozpoznanie aktualnej ilości martwego drewna w siedliskach gatunku, co pozwoli ustalić dalsze działania.

X Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego

1. *W trakcie spotkań dyskusyjnych, które odbyły się w dniach 5 lutego 2013 roku, 12 marca 2013 roku, 10 kwietnia 2013 roku, 14 maja 2013 roku dotyczących projektu planu zadań ochronnych Obszaru Natura 2000 PLB280015 Ostoja Warmińska, wypracowano takie zapisy projektu planu zadań ochronnych ww. Obszaru, które w pełni chroniły interes publiczny, środowisko przyrodnicze chronionego Obszaru, były zgodne z powszechnie obowiązującym prawem, uwzględniały potrzeby wszystkich zainteresowanych - przedstawiciele mieszkańców chronionych obszarów, Nadleśnictw, Gmin, Powiatów, Stowarzyszeń. Przedstawiony do konsultacji projekt zarządzenia znacząco różni się od tego, nad którym intensywnie pracowano w trakcie wspomnianych spotkań. Tym samym Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego negatywnie ustosunkowuje się do ostatecznej wersji projektu Zarządzenia przedstawionej do procedury konsultacyjnej oraz wnosi o powrót do uprzednio wypracowanych zapisów, a także o przedstawienie merytorycznych argumentów, opinii oraz analiz, które wpłynęły na zmianę treści Zarządzenia, w szczególności na treść Załącznika nr 5 do Zarządzenia dotyczącego działań ochronnych na obszarze Natura 2000, m.in. „działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania mające chronić populację orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*).*

Uwagę uwzględniono częściowo. W przypadku orlika krzykliwego dokonano częściowej modyfikacji zapisów dotyczących działania B1: nazwa działania „Użytkowanie działki jako TUZ”, zakres prac „*Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO*”. Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one trwałe użytki zielone (dalej: TUZ), które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania.

Zmodyfikowano także zapis dotyczący innych gruntów rolnych – działanie B2, który otrzymał brzmienie: nazwa działania „*Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Podobnie zapisy działania B2 zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „*Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

Argumentacja dotycząca obszaru Natura 2000 jako ważnej krajowej ostoi bociana białego i orlika krzykliwego, a także sankcji wynikających z już dokonanych zalesień oraz zagrożeń z powodowanych

2. *Sejmik Województwa zwraca się również z zapytaniem, czy zmieniając treść projektu Zarządzenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, mógł kierować się wskazaniem dokumentów czy analiz, które nie były przedstawiane oraz brane pod uwagę na wcześniejszych etapach procedowania czy konsultowania oraz nie były przedstawiane Zespołowi Lokalnej Współpracy. Tym samym prace Zespołu Lokalnej Współpracy mogły nie być prawidłowe, gdyż nie umożliwiono odniesienia się do wszystkich dokumentów, którymi dysponuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie.*

Uwagi nie uwzględniono. Podczas prac na projektem PZO wykonawca opierał się na wszystkich dostępnych materiałach. Na podstawie tych danych opracowywał ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony, określał zagrożenia oraz proponował zadania ochronne. W trakcie spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy omawiano poszczególne zapisy planu, a nie dostępne materiały wykorzystywane w procesie tworzenia tego dokumentu. Natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, jako organ ustanawiający plan i odpowiedzialny za jego ostateczne brzmienie, może po spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy oraz po przedstawieniu przez wykonawcę końcowego dokumentu, przeprowadzić dodatkową analizę dokumentu i dostępnych danych oraz wprowadzić zmiany.

XI Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie

1. *W rozdziale 1.7 Kluczowe instytucje ... (str. 19 Dokumentacji PZO) wnosimy o rozszerzenie zapisu dotyczącego zakresu odpowiedzialności Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, którego zadania wynikają z ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo Wodne (Dz. U. 2012 poz. 145 z późn. zm.).*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono zgłoszone poprawki w treści dokumentacji PZO.

2. *W rozdziale 2.5 Istniejące i projektowane plany ... (str. 33 dokumentacja PZO) brakuje uwzględnienia Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły, Pregoly, Jarft, Świeże.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono zgłoszone poprawki w treści dokumentacji PZO.

XII Rolnicy indywidualni (9 wniosków)

1. *Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015 nie zawiera wykazu działek wyłączonych z zalesień, który został opracowany w trakcie konsultacji organizowanych w związku ze sporządzaniem planu.*
2. *Projekt planu nie określa w sposób jednoznaczny kwestii zalesiania gruntów rolnych. Zapisy dotyczące obligatoryjnego użytkowania wszystkich gruntów rolnych na całym obszarze jako gruntów ornych lub trwałych użytków zielonych w sposób zakamuflowany zakazują zalesień gruntów rolnych. Zapisy te są sprzeczne z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości oraz Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 wraz z poprawkami na lata 2015-2018.*
3. *Projekt nakładając obowiązek utrzymywania powierzchni TUZ na dotychczasowym poziomie, konieczność utrzymywania śródpolnych zabagnień i oczek wodnych oraz wprowadzając ograniczenia w gospodarowaniu w znaczący sposób ogranicza swobodę gospodarowania, konkurencyjność oraz możliwość dostosowania produkcji rolnej do panujących warunków ekonomicznych. Brak wskazania źródeł rekompensat z tytułu ograniczeń nadaje Planowi charakter dyskryminacyjny z tytułu miejsca zamieszkania.*
4. *Działania ochronne polegające na utrzymaniu TUZ, zakazie zalesień itp. zaplanowano na terenie całego obszaru NATURA niezależnie od występowania przedmiotu ochrony – zapisy te mają charakter nadmiernych i nieuzasadnionych obciążeń.*
5. *Wnioskuję o:*
  - a) *uzupełnienie projektu Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska o wykaz działek nie podlegających zalesieniu,*
  - b) *zmianę zapisów dot. obligatoryjnego użytkowania wszystkich gruntów rolnych na całym obszarze jako gruntów ornych lub TUZ bez możliwości zmiany ich sposobu zagospodarowania jako lasy, plantacje roślin energetycznych i inne,*

6. *Wnoszę protest do planu zadań ochronnych dla Ostoi Warmińskiej dotyczący ujęcia w nim mojej własności tj. działki ewidencyjnej nr 10/12 o powierzchni 206,95 ha, obręb Majmlawki, Gmina Sępólno. W związku z planowanym wyłączeniem moich gruntów z jakichkolwiek działań związanych z możliwością dobrowolnego przeze mnie decydowania o moich gruntach w przyszłości nie wyrażam zgody, gdyż moje gospodarstwo rolne, w skład, którego wchodzi ta nieruchomość jest przedsiębiorstwem, które musi przynosić dochody.*
7. *W związku z otrzymaną informacją o wyłączeniu z zalesień wchodzącej w skład mojego gospodarstwa działki rolnej 8/8 o powierzchni 39,4583 ha zwracam się z wnioskiem o wyłączenie w całości przedmiotowej działki z Planów zadań ochronnych. Działka ta wchodzi w skład gospodarstwa rodzinnego, a wyłączenie jej z zalesień ograniczy moje prawo w dysponowaniu przedmiotową nieruchomością. Obecnie na w/w działce rolnej prowadzone są uprawy rolnicze, lecz nie wykluczam, iż w przypadku zmiany koniunktury na produkty rolne będę planował zalesienie przedmiotowej działki. Wyłączenie tak dużej powierzchni z planów zalesień ogranicza konstytucyjne prawo do swobodnego władania posiadaną nieruchomością. W gospodarstwie spełniam wszelkie normy dotyczące gospodarowania na obszarze Natura 2000 – wymogi cross-compliance.*
8. *Jako właściciel działki nr 101/11 obręb Okopa gmina Bartoszyce zwracam się z prośbą o ujęcie w PZO dla Ostoi Warmińskiej możliwości zalesienia tego obszaru. Grunt charakteryzuje się dużą żyznością (przewaga RV) i co za tym idzie niskimi płonami. Dodatkowo graniczy z lasem (co powiększyłoby istniejący kompleks leśny) oraz z torami kolejowymi.*
9. *Jestem zmuszony kategorycznie zaprotestować przeciwko wyłączeniu z programu zalesień moich dwóch działek, tj. 56/4 i 60/1 obręb Wiatrowiec. Łączna powierzchnia ww. działek stanowi 30% moich gruntów.*
10. *Jako właściciel działek nr 52, 73, 77/3, 77/4, 77/5 obręb Jachowo gmina Lelkowo oraz działek nr 226/8, 226/5, 226/2, 227/1 obręb Bieńkowo gmina Lelkowo, zwracam się z prośbą o ujęcie w PZO Ostoja Warmińska możliwości zalesienia tego obszaru. Grunt charakteryzuje się słabą żyznością gleby i co za tym idzie niskimi planami.*
11. *Wnoszę protest do zapisu eliminującego możliwość zalesienia dla wszystkich gruntów w ramach Ostoi Warmińskiej. Pozbawi to rolników alternatywy zarobkowej w przypadku gruntów ornych o niskiej bonitacji. W dokumentacji wyłożonej do wglądu http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/doc/obwieszczenia/projekt_pzo_ostoja_warmnska.pdf zastosowano podejście wydawałoby się rozsądne gdzie zakaz zalesienia dotyczy TUZ oraz niektórych wyszczególnionych działek. Natomiast w projekcie zarządzenia RDOŚ http://olsztyn.rdos.gov.pl/images/obwieszczenia/2014/projekt_zarzadzenia_ostoja_warmnska_07_03_2014.pdf w przypadku orlika krzykliwego zakaz dotyczy wszystkich gruntów rolnych. Nie ma więc zbieżności z projektem PZO oraz z projektem zarządzenia. Proszę o naprawienie tego błędu.*
12. *Wniosek o wprowadzenie do planu zadań ochronnych zapisów dopuszczających możliwość zalesień na gruntach ornych. Prowadzimy gospodarstwo rolne w gminie Lelkowo, w której obszar Natura 2000 zajmuje ponad 92%. Część naszych gruntów położonych jest w enklawach leśnych o niskich klasach bonitacyjnych. Uprawy na tych gruntach niszczone są przez zwierzęta leśne. Na zakup tych gruntów zaciągnęliśmy kredyty. Aktualnie nie ma możliwości prowadzenia produkcji rolnej, ponoszone są straty. Nasi przedstawiciele uczestniczący w konsultacjach w trakcie tworzenia planu wnioskowali o uwzględnienie możliwości dokonywania zalesień i takie zapisy umieszczone były w pierwotnym projekcie planu. Zalesienie tych gruntów jest w pełni zasadne, dlatego wnosimy jak wyżej.*
13. *Jestem rolnikiem gminy Srokowo, powiat kętrzyński. Posiadam grunt rolny o pow. 1,79 ha = działka nr 407 obręb Wilczyny. Działka ta znajduje się na obszarze Natura 2000 Ostoja Warmińska. Działka nr 407 obręb Wilczyny to grunty orne, klasa gleby V – 1,79 ha. Obecnie część działki stanowią drzewa (sukcesja naturalna). Docelowo chciałbym zalesić pozostałą część działki. Zwracam się z prośbą o wydanie decyzji w sprawie przedmiotowej, w ramach konsultacji społecznych, które są prowadzone przez RDOŚ w Olsztynie, zwracam się z wnioskiem o wyłączenie działki nr 407, pow. – 1,79 ha spod zakazu zalesiania wynikającego z planu zadań ochronnych. Powyższa działka położona jest pośród lasu, teren lasów państwowych, na dowód tego dołączam, załącznik granicy z ARMiR.*

Uwagi uwzględniono częściowo. Zapisy dla działania B1 dla bociana białego, bielika, orlika krzykliwego i derkacza „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ ($\pm 10\%$)” zmodyfikowano, wprowadzając następujące:

nazwa działania „*Użytkowanie działki jako TUZ*” dla orlika krzykliwego oraz „*Zachowanie obecnej powierzchni TUZ*” dla pozostałych gatunków, zakres działania „*Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one TUZ, które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania.

Przez trwale użytki zielone rozumie się to grunty zajęte pod uprawę traw lub innych upraw zielnych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (zasianych), niewłączonych do płodozmianu przez pięć lat lub dłużej.

Zmodyfikowano także zapis dotyczący innych gruntów rolnych. W przypadku orlika krzykliwego otrzymał on brzmienie: nazwa działania „*Działania w zakresie uprawy gruntów rolnych*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi orlika krzykliwego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 3 km od gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Podobnie zapisy zostały zmodyfikowane w przypadku bociana białego: nazwa działania „*Utrzymanie pozostałych, innych niż TUZ, siedlisk będących żerowiskami bociana białego*”, zakres prac „*Utrzymanie dostępności do żerowisk poprzez utrzymanie siedlisk będących miejscami żerowiskowymi bociana białego (innych niż TUZ). Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO*”.

Tym samym użytkowanie działki jako grunt inny niż TUZ nie jest obligatoryjne, dopuszczone zostały zmiany gospodarowania tych użytków rolnych na określonych zasadach.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

14. *W trakcie konsultacji, jako podmioty odpowiedzialne za wykonanie zadań ochronnych mających charakter utrzymania lub modyfikacji gospodarowania dla gruntów rolnych wskazywano również ARiMR jako agendę Państwa, która będzie rekompensowała straty wynikłe z ograniczeń nakładanych przez Plan. Zapisy te nie znalazły się w opiniowanym projekcie. Zadaniem ochronnymi mającymi charakter ograniczeń obarczono generalnie właścicieli i dzierżawców gruntów nie proponując rekompensat z tego tytułu.*
15. *Wnoszę o wskazanie źródeł i środków finansowych, z których będą rekompensowane różnice w dochodach z gospodarki rolnej wynikające z obowiązku utrzymania TUZ, odstąpienia od zakładania wieloletnich plantacji roślin energetycznych, zalesiania gruntów rolnych, konieczności utrzymywania istniejących śródpolnych zabagnień i oczek wodnych oraz innych ograniczeń w swobodzie prowadzenia działalności rolniczej i jej dostosowywaniu do aktualnie panujących warunków ekonomicznych.*
16. *Ograniczenie swobody działania na 30% mojego własnego warsztatu pracy bez rekompensat finansowych jest dla mnie sytuacją nie do przyjęcia. Część działki 60/1 (ok. 15 ha) jest już zabagniona ze względu na działalność bobrów. Omawiane grunty są klasy V, a więc ograniczenie zalesień zmusza mnie do uprawy zbóż o bardzo niskiej rentowności, co przy posiadaniu kredytów wieloletnich może spowodować trudną sytuację finansową gospodarstwa.*
17. *Założenia dotyczące kosztów wprowadzania PZO są błędne gdyż choćby w przypadku ww. ograniczeń występować będą roszczenia wynikające z obniżenia wartości gruntów.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmieniono zapis dotyczący podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie działań ochronnych na „Wykonujący prawa właścicielskie na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.

Zapis jest zgodny z art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, który wskazuje, że „Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybicka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń”.

Wyjaśnienie. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa usunięto z listy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ochronnych na jej wnioski.

XIII Urząd Miejski w Sępopolu

1. Zbyt ogólny jest zapis wyłączenia z zalesień TUZ – wyłączenie, jakich gruntów ma to dotyczyć, czy wszystkich aktualnie osianych trawą, czy sklasyfikowanych i zapisanych w ewidencji gruntów, jako łąki i pastwiska.
2. Czy zapis „utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych”, ma dotyczyć wszystkich gruntów obsianych trawą, czy tylko sklasyfikowanych, jako użytki zielone (pastwiska i łąki) i aktualnie obsianych trawą? Rolnicy obsiewają trawami grunty sklasyfikowane, jako orne na okres 4-5 lat, aby później zaorać i użytkować, jako grunty orne tzw. użytkowanie przemienne.?

Uwagi uwzględniono częściowo. Zapisy dla działania B1 dla bociana białego, bielika, orlika krzykliwego i derkacza „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ ($\pm 10\%$)” zmodyfikowano, wprowadzając następujące: nazwa działania „Użytkowanie działki jako TUZ” dla orlika krzykliwego oraz „Zachowanie obecnej powierzchni TUZ” dla pozostałych gatunków, zakres działania „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO”.

Dodatkowo, po wszechstronnej analizie dostępnych danych oraz mając na względzie uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych, powrócono do zapisu zaproponowanego podczas prac ZLW, wskazując jako miejsce realizacji tego działania działki w poszczególnych gminach (w formie wykazu). Obejmują one TUZ, które należy utrzymywać w dotychczasowym sposobie gospodarowania.

Przez trwałe użytki zielone rozumie się to grunty zajęte pod uprawę traw lub innych upraw zielnych naturalnych (samosiewnych) lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (zasianych), niewłączonych do plodozmianu przez pięć lat lub dłużej.

Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uzyskała zapewnienie finansowania inwentaryzacji gruntów rolnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLH280015 pod kątem ich rzeczywistego użytkowania. Prace mają być ukończone w kwietniu 2015 r. Po analizie zebranych materiałów z inwentaryzacji gruntów rolnych oraz inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2014 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, planowane jest wprowadzenie zmian w zapisach PZO pod kątem zabezpieczenia oraz ochrony terenów lęgowych i żerowiskowych przedmiotów ochrony tego obszaru i poddanie projektu nowego zarządzenia ponownym konsultacjom społecznym.

3. Czy zapis „Budowa infrastruktury po sezonie lęgowym bociana białego” ma dotyczyć tylko przejścia granicznego Międzynarodowego Szlaku Rowerowego, czy wszystkich planowanych inwestycji na terenie gminy Sępólno w obszarze Natura 2000.

Uwagę uwzględniono. Usunięto zapis dotyczący przejścia granicznego Międzynarodowego Szlaku Rowerowego. Prowadzenie prac związanych z tą i innymi inwestycjami regulują odrębne przepisy.

4. Za utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami czyni się odpowiedzialnych właścicieli gruntów, którzy nie będą mogli użytkować zalanych gruntów. Jaką rekompensatę i od kogo otrzymają rolnicy za niewykorzystane rolniczo grunty i jednocześnie brak dopłat do gruntów utrzymywanych w dobrej kulturze? Koszty ochrony ptaków i ich siedlisk sędowano na właścicieli gruntów i gminę.

Wyjaśnienie. Zmieniono zapis dotyczący podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie działań ochronnych na „Wykonujący prawa właścicielskie na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem

z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

Zapis jest zgodny z art. 36 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, który brzmi „Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń”.

5. Zapis dotyczący wprowadzenia w dokumentach planistycznych zakazu wprowadzenia wielkopowierzchnowych i wieloletnich upraw roślin energetycznych (np. wierzby, brzozy, topoli) jest zbyt ogólny – jakie powierzchnie roślin energetycznych należy uznać za wielkopowierzchniowe?

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapisy na „Nie zaleca się wprowadzania jednorocznych i wieloletnich upraw roślin energetycznych (np. wierzby, brzozy, topoli)”. Jednocześnie wskazuje się, że planowane działania w tym zakresie będą musiały być zgodne ze wskazaniami wynikającymi z wprowadzonych działań ochronnych.

XIV Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

1. Propozycja wpisania do zagrożeń „zubożenie żerowisk bocian czarnego spowodowane budową małych elektrowni wodnych na rzekach Ostoja Warmińskiej”.

Uwagę uwzględniono. W załączniku nr 3 „Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk...” dodano zagrożenie C03: wykorzystywanie odnawialnej energii abiotycznej, a w opisie zagrożenia zgłoszony zapis.

2. Propozycja wpisania do zagrożeń dla gatunków błotniak łąkowy i derkacz regulacji cieków wodnych.

Uwagę uwzględniono. W załączniku nr 3 „Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk...” dodano zagrożenie J02: spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.

XV Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. Uwaga dotycząca granic i GIS w projekcie PZO dla obszaru Ostoja Warmińska PLB280015 – złe oznaczenie układu współrzędnych, skala mapy, mapa do poprawy

Uwagi uwzględniono. Zmieniono oznaczenie układu współrzędnych na układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, zweryfikowano i poprawiono skalę mapy oraz załączono nowe mapy w załączniku nr 2.

2. Uwagi dotyczące uszczegółowienia zapisów dotyczących zadań ochronnych oraz uwagi redaktorskie.

Uwagi uwzględniono. Uszczegółowiono zapisy dotyczące zadań ochronnych. Jako sposób utrzymania obecnej powierzchni Tuz wpisano „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych umożliwiające utrzymanie obecnej powierzchni trwałych użytków zielonych zgodnie ze stanem na dzień wejścia w życie planu. Cały okres obowiązywania PZO” oraz „Dopuszcza się zmiany gospodarowania, które nie zmniejszają powierzchni żerowisk w strefach buforowych 5 km od kolonii bocianów oraz 1 km od pojedynczych gniazd o więcej niż 1% w stosunku do ich powierzchni w dniu wejścia w życie planu. Pozostawienie pasa 50 metrów otwartej przestrzeni wokół jezior i innych zbiorników wodnych. Zapis nie dotyczy gruntów, które są planowane do zalesień zgodnie z zapisami obowiązujących PUL. Cały okres obowiązywania PZO”.

Wniesione uwagi i wnioski zostały uwzględnione w treści projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sposób powyżej wskazany, a ich wykaz oraz sposób ich rozstrzygnięcia zawarty został także w dokumentacji planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska PLB280015.

Z up. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Olsztynie

Regionalny Konserwator Przyrody